

**Запорізька міська громадська
організація «Істина»**

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ
СИСТЕМИ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ»**

26–27 січня 2018 р.

м. Запоріжжя

УДК 340.13(477)(063)
А 43

- А 43 **Актуальні проблеми реформування системи законодавства України:**
Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, м. Запоріжжя,
26–27 січня 2018 року. – Запоріжжя: Запорізька міська громадська організація
«Істина», 2018. – 108 с.

У матеріалах представлено стислий виклад доповідей і повідомлень, поданих на міжнародну науково-практичну конференцію «Актуальні проблеми реформування системи законодавства України», яка була організована Запорізькою міською громадською організацією «Істина» 26–27 січня 2018 року в м. Запоріжжі.

УДК 340.13(477)(063)

НАПРЯМ 5. ЕКОЛОГІЧНЕ, ЗЕМЕЛЬНЕ, АГРАРНЕ ПРАВО

ПОНЯТТЯ ВОДНОГО ОБ'ЄКТУ
В ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ УКРАЇНИ

Кирєєва І. В.35

НАПРЯМ 6. АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА ПРОЦЕС, ФІНАНСОВЕ, ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО

ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СОЦІАЛЬНОГО ЗАХИСТУ
ОКРЕМИХ КАТЕГОРІЙ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Бліннікова К. О.38

ВИЗНАЧЕННЯ ІНСТИТУТУ АДМІНІСТРАТИВНОЇ
ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЯК ВАЖЛИВОЇ СКЛАДОВОЇ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРАВА

Дембіцька С. Л.41

СУЧАСНИЙ ПОГЛЯД НА СИСТЕМУ
АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО ПРАВА

Джафарова М. В.45

ДО ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ
ДІЯЛЬНОСТІ ДЕРЖАВНОГО СЛУЖБОВЦЯ
ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Заболотна Л. В.49

ЗАКОНОТВОРЧІ ПІДХОДИ ДО ПОНЯТТЯ
АДМІНІСТРАТИВНОЇ СПРАВИ У СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Качур І. А.53

ІНФОРМАТИЗАЦІЇ ОСВІТИ:
ПОНЯТТЯ ТА НЕОБХІДНІСТЬ ВПРОВАДЖЕННЯ

Клубань М. В.57

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ
ТА ЗАХИСТУ ПЕРСОНАЛЬНИХ ДАНИХ

Муха А. І., Логвиненко М. І.61

МІСЦЕ ТА ЗНАЧЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ СУДІВ
В СУЧАСНИХ УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ
СУДОВОЇ СИСТЕМИ В УКРАЇНІ

Неволько С. І.64

ПРО СУЧАСНІ МОДЕЛІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ
ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

Пчелін В. Б.67

ЗАКОН УКРАЇНИ «ПРО НАЦІОНАЛЬНУ ПОЛІЦІЮ»:
ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Руденко Г. О.70

ПРО СУЧАСНІ МОДЕЛІ АДМІНІСТРАТИВНОЇ ЮСТИЦІЇ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН

ПЧЕЛІН В. Б.

доктор юридичних наук,

доцент кафедри адміністративного права і процесу

Харківський національний університет внутрішніх справ

м. Харків, Україна

У сучасних демократичних державах велике значення для забезпечення прав і свобод людини в її відносинах з владою надається правовому захисту з боку незалежного і авторитетного органу – суду. Однак не у всіх країнах світу захист прав, свобод та інтересів особи здійснюється судовими органами адміністративної юстиції. Залежно від різних критеріїв можна виділити декілька варіантів класифікації моделей адміністративної юстиції, що виникли в світі упродовж багатьох десятиліть.

В якості основних зарубіжних моделей побудови й організації адміністративної юстиції все ж таки варто розглядати дві – континентальну й англо-американську, так як всі інші є похідними від них. Класичними представниками вищенаведених моделей адміністративної юстиції виступають Франція, Німеччина, Великобританія й Сполучені Штати Америки (далі – США).

Так, французька адміністративна юстиція як представник континентальної моделі адміністративної юстиції в світі – це самостійна гілка влади правосуддя, мета якої – регулювати конфлікти між громадянами й органами державного управління або між самими органами і відомствами, а також приймати рішення, що базуються на нормах адміністративного права [1, с. 196]. Особливістю французької моделі адміністративної юстиції є те, що вона сформувалась і функціонує всередині виконавчої влади. Незалежність адміністративних судів тут

досягається їх відокремленням від органів, які беруть пряму участь в державному управлінні. Сучасній французькій моделі адміністративної юстиції притаманна трьохланкова структура. А саме: Державна рада, яка по суті є Вищим адміністративним судом Франції; вісім апеляційних адміністративних судів; територіальні адміністративні суди (адміністративні суди загального права (компетенції), що підпорядковані Державній раді в порядку апеляційного оскарження). При цьому цікавим є той факт, що, окрім вирішення публічно-правових спорів, на Державну раду Франції покладається завдання зі здійснення консультацій уряду з питань управління, тобто вона є головним консультантом у зазначеній сфері.

Також у Франції функціонують спеціалізовані судові установи адміністративної юстиції, які іноді здійснюють управлінську діяльність у формі правосуддя та піднаглядні в касаційному порядку Державній раді. До спеціалізованих адміністративних судів належать: Рахункова палата; дисциплінарні суди – як всередині адміністративної системи, так і за її межами; суди з питань соціального забезпечення, що займаються пенсіями й іншими виплатами. Вони створюються для більш кваліфікованого вирішення питань, пов'язаних з вузькою спеціалізацією службовців адміністрації, а також з метою залучення представників громадськості до участі в їх діяльності [2, с. 7].

Наступним класичним представником континентальної моделі адміністративної юстиції виступає Німеччина. Німецька модель адміністративної юстиції являє собою систему спеціалізованих адміністративних судів, утворених на принципах спеціалізації та територіальності. Порівнюючи між собою французьку та німецьку моделі адміністративної юстиції, можна помітити, що принципова їх відмінність полягає в тому, що французька модель, на відміну від німецької, не позбавлена впливу з боку органів виконавчої влади [3, с. 24]. При цьому однією з основоположних особливостей адміністративної юстиції Німеччини виступає наявність механізму обов'язкового позасудового вирішення публічно-правового спору. Тобто, перш ніж подати скаргу до адміністративного суду, особа спочатку повинена використовувати можливість захисту свого права в порядку адміністративної ієрархії [2, с. 11].

Поряд із континентальною моделлю адміністративної юстиції в світі існує англо-саксонська або ж англо-американська модель. Вищенаведена модель адміністративної юстиції базується на рівності всіх посадових осіб перед судом і неприпустимості виведення чиновників з-під юрисдикції тих самих судів, з якими мають справу й усі інші громадяни. Адміністративні спори між громадянами й органами публічного управління розглядають звичайні суди загальної юрисдикції. Водночас

поряд із ними існують й органи, які виконують судові функції, хоч і мають вторинне, похідне значення [4, с. 258]. Як слідує із назви вищенаведеної моделі адміністративної юстиції, її класичними представниками виступає Англія та США.

В Англії функціонують квазісудові органи адміністративної юстиції, так звані трибунали, які наділені як судовими, так і управлінськими функціями. Адміністративні трибунали закріплюються за міністерством певного профілю, що обумовлює відсутність єдності як матеріально-правових, так і процедурних аспектів діяльності органів адміністративної юстиції Англії. У своїй діяльності адміністративні трибунали підконтрольні судам загальної юрисдикції, які в деякій мірі також можна розглядати як органи адміністративної юстиції. При цьому в Англії існує проблема щодо реалізації права на апеляцію, яка найтіснішим чином пов'язана з різноманіттям існуючих адміністративних трибуналів. Таким чином, англійська доктрина, визнаючи існування адміністративної юстиції в країні, не змогла залишити її поза сферою контролю з боку суду загального права. Крім того, за загальним правилом щодо трибуналів є наявність права на подачу скарги в апеляційну присутність Відділення королівської лави Високого суду [2, с. 17-18].

Модель адміністративної юстиції США, хоча й є схожою на англійську, проте має ряд суттєвих відмінностей. Американська модель адміністративної юстиції є набагато складніша за англійську з огляду на ще більшу кількість органів, які наділені повноваженнями в сфері вирішення публічно-правових спорів. У США адміністративна юстиція існує на межі виконавчої та судової гілок влади. З одного боку, вона взаємодіє з адміністрацією, з іншого – наділена судовими повноваженнями та жорстко контролюється загальними судами. Адміністративна юстиція в США гнучка, неформалізована, оперативна, економна, в той же час характеризується обмеженістю підвідомчості справ і підконтрольністю загальним судам [4, с. 259].

Таким чином, проведений аналіз зарубіжних моделей адміністративної юстиції свідчить про те, що функціонування тієї чи іншої моделі обумовлено підходом відповідної країни до сприйняття принципу стосовно функціонування різних гілок влади.

Список літератури:

1. Ільков В. В. Розвиток системи адміністративного судочинства в Україні з урахуванням джерел права зарубіжних країн під час здійснення Конституційної реформи в Україні / В. В. Ільков // Право.ua. – 2015. – № 3. – С. 194-198.

2. Салищева Н. Г., Хаманева Н. Ю. Административная юстиция и административное судопроизводство в Российской Федерации / Акад. правовой ун-т при Ин-те государства и права РАН. – М., 2001. – 67 с.
3. Муза О. Концептуальні аспекти української моделі інституту адміністративної юстиції в контексті зарубіжного досвіду / О. Муза // Юридична Україна. – 2008. – № 8. – С. 23-28.
4. Адміністративне судочинство : [підручник]. – Вид. 2, перероб. і допов. / За заг. ред. Т. О. Коломoeць. – К. : Істина, 2011. – 304 с.